

Managementul perioperator al pacienților cu adenocarcinom pancreatic bazat pe protocoalele ERAS

Răzvan A. Ciocan¹, Andra Ciocan^{2,3}, Florin V. Zaharie^{2,3}, Călin Popa^{2,3}, Diana Schlanger^{2,3}, Alexandru Alexa^{3,4}, Daniela Ionescu^{3,4}, Nadim Al Hajjar^{2,3}

¹Department of Medical Skills, Iuliu Hațieganu University of Medicine and Pharmacy Cluj-Napoca, Romania

Department of Surgery, Iuliu Hațieganu University of Medicine and Pharmacy Cluj-Napoca, Romania

²Department of Surgery III, Iuliu Hațieganu University of Medicine and Pharmacy Cluj-Napoca, Romania

³Prof. Dr. Octavian Fodor Regional Institute of Gastroenterology and Hepatology Cluj-Napoca, Romania

⁴Department of Anesthesia and Intensive Care I, Iuliu Hațieganu University of Medicine and Pharmacy Cluj-Napoca, Romania

Rezumat

Introducere: Cancerul pancreatic reprezintă a cincea cauză de deces de natură neoplazică în țările industrializate. Este o boală fatală, cu prognostic rezervat, rezecția chirurgicală rămâne sigurul tratament cu viză curativă, dar complicațiile asociate având impact semnificativ asupra supraviețuirii, prognosticului și calității vieții. Protocoalele ERAS au fost dezvoltate pentru a compensa aceste neajunsuri și pentru ameliorarea recuperării după rezecțiile pancreatice majore.

Material și metodă: A fost realizat un review sistematic urmărind ghidurile PRISMA. Articolele originale publicate în bazele de date disponibile online, Pubmed (Medline), Embase și Cochrane în perioada 2017 – 2022 au fost scanate pe baza cuvintelor specificate și au fost evaluate după aplicarea criteriilor de includere.

Rezultate: S-a obținut un număr total de 252 de studii, după cercetarea bazelor de date. Cele care nu s-au validat au fost excluse din studiu, rămânând a fi incluse în review 7 cercetări originale.

Concluzii: Protocoalele ERAS sunt sigure pentru aplicarea în practica clinică. Acestea s-au dovedit eficiente în managementul perioperator al pacienților supuși rezecțiilor pancreatice. Pe baza evidențelor, protocoalele reduc durata spitalizării, îmbunătățesc funcția gastro-intestinală și grăbesc vindecarea postoperatorie.

Cuvinte cheie: recuperare îmbunătățită, ghiduri, duodenopancreatectomie, management post-operator, prognostic